

Al-'Arabi ad-Darqáwi

SZÁZNYOLCADIK LEVÉL*

*Arról, hogy a lélek eredendően nem olyan volt, mint amilyen most,
hanem folt nélküli, szabad és hatalmas.*

Nem kétséges, hogy gyökerében a lélek (*nafsz*) folt nélküli, azonban folttalanságát követően szennyessé vált, kiválóságát követően hitvánnyá, hatalmasságát követően elesetté, gazdagságát követően szegénnyé, bölcsességét követően tudatlanná, tisztaságát követően zavarossá, erejét követően erőtlenné, otthonosságát követően elidegenedetté,¹ tágasságát követően szűkössé, diadalmasságát követően legyőzötté, ellenállhatatlanságát követően megfutamodottá, nagyságát követően kicsinnyé, szabadságát követően szolgává, azt követően, hogy hazájának és népének körében élt, hazájának és népének köréből száműzötté, elevenességét követően halottá, és így tovább. Mindez csupán azért történhetett meg vele, mert más világba vetette bizalmát, mint ami a sajátja volt. Ez a másik világ a szennyezettség világa, amelyben mi élünk, anélkül, hogy megpróbálnánk magunk mögött hagyni, anélkül, hogy bármilyen nyugalmat is találjunk benne. Nincs hatalom és erő, egyedül csak Istennél, a Magasságosnál és Hatalmasnál. »Istenhez tartozunk, s Őhöz fogunk majdan visszatérni« (Korán 2:155).

Testvéreim, bukásunknak ez az oka és az eredete. Nézzétek csak, hogyan cseréltük fel a magasabbat alacsonyabbra – és mégsem szégyelljük magunkat Urunk előtt, mégsem neheztelünk magunkra amiatt, amit cselekedtünk! Ha ellenben vissza akarunk térni szülőhazánkba, ahonnet ide jöttünk, vagyis ha vissza akarunk térni a tisztaság világába, vagy azt is mondhatnánk, hogy a ragyogás világába, az égi világba, a szellem világába, nos, akkor mindössze arra van szükségünk, hogy megszabadítsuk szívünket mindazoktól a tisztátalanságoktól, amelyek beszennyezték, megszabadítsuk mindattól az idegenségtől, ami beléje vésődött; mindössze arra van szükségünk, hogy megszabadítsuk magunkat a szennyezettség világától, mint ahogy a bárányt is megszabadítják gyapjától; mindössze arra van szükségünk, hogy elfelejtsük a szennyezettség világát, és sose emlékezzünk rá. *Ez a visszatérés ösvénye.* És aki visszatért szülőföldjére, az már

* Forrás → Al-'Arabi ad-Darqáwi: *Az emlékezés rózsakertje. A lélekvezetés szúfi tudománya* (Budapest, 2005, Kairosz Kiadó), p. 306–308.

nem fél az éhségtől, a ruhátlanságtól, a szomjúságtól, az orozlánoktól, kígyóktól és a többi dologtól.²

Fordította Buji Ferenc

JEGYZETEK

1) Természetesen eredeti világa vonatkozásában.

2) Saikh ad-Darqáwí talán e levelében fogalmazta meg legszebben és legegységesebben mindennemű hiteles gnózis és misztika alaptanítását: az embernek nem valami merőben újat kell elérnie, hanem eredeti isteni állapotához kell visszatérnie; nem valami újat kell megszereznie, hanem a kezdettől fogva birtokában lévőket megújítani minden szennyeződéstől, kibontakoztatni az idegen dolgok hatalmából. Dzsálál al-Dín Rúmi eképpen fogalmazta meg ezt a gondolatot:

»Lényünk mélyén eredetileg minden tudás osztatlan egységet alkotott, s így szellemünkben minden világosan látható volt, mint ahogy a tiszta víz is mindent megmutat, ami benne van – legyen az kavics, cserépdarab vagy bármi egyéb –, miközben felszíne tükör módjára tükrözi vissza a felette kéklő eget. Eredeti természete szerint ilyen a lélek is. Ám ha egyszer összekeveredett a földdel és a föld dolgaival, oda a tisztasága, sőt még azt is elfelejti, hogy valaha birtokában volt a tisztaságnak. Isten ekkor küldi a prófétákat és a szenteket, akik egy áttetszően tiszta óceánhoz hasonlatosak, mely mindenféle vizet magába fogad, és függetlenül attól, hogy a beléje ömlő folyók mennyire sötétek vagy piszkosak, tiszta

marad. Amikor a lélek meglátja tükörképét e mocsoktalan vízben, visszaemlékezik, és tudatára ébred annak, hogy kezdetben ő maga is tiszta volt, s a benne lévő árnyékok és színek csak esetleges járulékok. A próféták és a szentek így hát eredeti állapotunkra figyelmeztetnek bennünket; semmi újat nem hoznak nekünk.

Mármint minden olyan víz – bármennyire is sötét legyen –, amely felismeri a hatalmas óceánt, és tudatára ébred annak, hogy »én abból származom és ahhoz tartozom«, ténylegesen is része az óceánnak. De a sötét elemek, amelyek nem ismerik fel ezt az óceánt, és azt hiszik, hogy őket a rokoni szálak másvalamivel fűzik, a föld színeit és árnyékait tekintik otthonuknak.

Más szavakkal, a hatalmas óceán ugyanaz a szubsztancia, mint a te saját vízed, s mindkettő ugyanegy lényegiségből, ugyanegy forrásból ered. Az, hogy nem érzed a bensőséges viszonyt ezt a vonzalmát, nem magából a vízből fakad, hanem a vízben lévő szennyeződésből. Ez a szennyeződés azonban annyira összekeveredett a vízzel, hogy a víz nem tudja eldönteni, hogy az óceántól eltérő jellege önön lényegéből fakad-e, vagy a benne lévő szennyeződésektől« (*Discourses of Rumi*, Discourse 8).